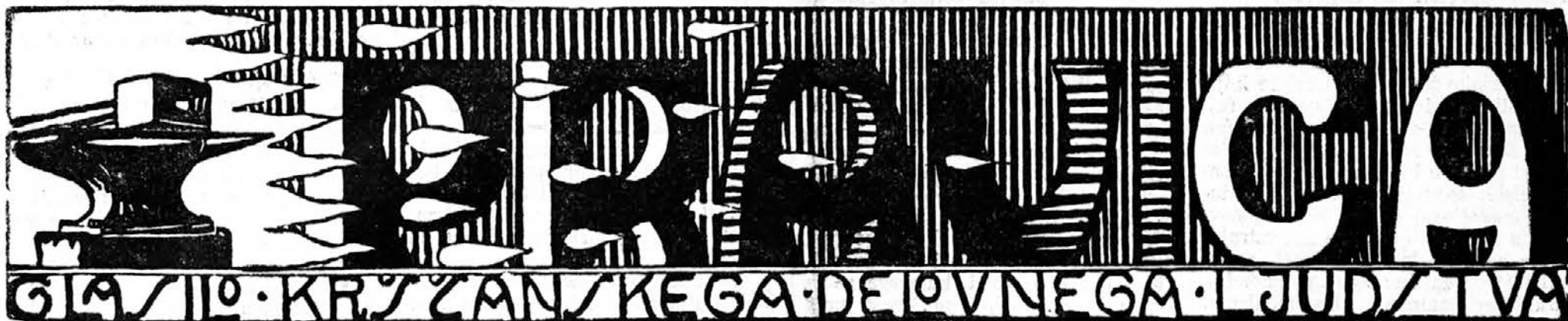

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 150 Din.
Cena: za 1 mesec 5 Din, za 1/4 leta 15 Din, za 1/2 leta 30 Din;
za inozemstvo 7 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

=====

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

želi vsem čitateljem in prijateljem
Upravištvo. Uredništvo.

=====

Mir ljudem!

Vedno pogostejši so klici človeštva po miru. Po vseh pretresljajih, ki jih doživlja svet v hlastnem drvenju za nadmoč naroda nad narodom, v preračunani gotovosti, kako si bo osvojil posameznika in njegovo telesno in duševno moč v prid svoji sebičnosti in pohlepu, se od časa do časa pojavlja močnejši klic po svobodi, po miru med narodi, klic ki terja za vse male in zatirane zaščito pred izkoriščanjem. Razvaline, ki jih je v človeštvu zapustila svetovna vojna so glasen opomin kako potrebni smo miru, ki je prvi predpogoj, da se današnja družba, ki jo tišči imperializem in kapitalizem, obvaruje pred težkimi pretresi.

Toda trd je boj med dobrim in slabim, trudapolen je korak od nizkotnega k plemenitemu. Države sklepajo mirovne pogodbe, besede državnikov so polne miroljubnih besed, dočim parlament sklepa o kreditih za novo oboroževanje, z novimi krediti krepi moč militarizma in pripravlja podlagi novim vojam. Medtem ko si mirovni zastopniki ob zaključkih konferenc nazdravljajo s polnimi čašami, se doma, v velikih in malih državah, milijoni vadijo v orožju. Znak, koliko neodkritosrčnosti in nezaupljivosti med nami. V »obrambo miru« se trošijo milijoni in milijarde, ko se na drugi strani množe armade brezposelnih, noseč v sebi brezmejno sovraštvo do sveta. Ni čuda, ko jim moderno suženjstvo ubija družino, odvzema čut pravičnosti in zatira vsako kulturo srca.

Vendar bi bil pretemen pogled v svet, ako ne bi na drugi strani videli, kako med posamezniki in v celih gibanjih raste novo življenje, kako vstaja širok nas nov rod, ki je porok, da družba ni zapisana vednemu propadanju navzdol. Nov duh svobode in prostosti dviga doslej zatirana plemena in narode, ki so se zavedli pravice, da si sami gospodarijo. Azija in Afrika odmevata energičnih klicov proti onim, ki so jim doslej bili pokrovitelji in jih tako izkoriščali. Največji duhovi z upajočim optimizmom gledajo Zedinjeno Evropo kot eno samo državo na evropskem teritoriju. V času, ko je spoštovanja samo gola preračunanost in profitarstvo, vstaja v svetu nov idealizem, ki veruje, da narodi lahko žive med seboj brez vojska, ki je prepričan, da bo izginil družbo razkrajajoči lov za dobičkom in brezmejna sebičnost. Tudi si ne more danes nihče več zakrivati oči pred dejstvom, da prihaja človeštvo do spoznanja, da je v posamezniku treba iskati virov mnogemu zlu in se zato vrača k veri. Globoka vera naj plemeniti posameznika in družbo! In v tem bližanju človeštva h krščanstvu leži naše prepričanje, da se približuje nam vsem boljša doba. V tem prepričanju obhajamo tudi letošnje božične praznike, ki so nam simbol miru, kot so ga oznanjali angeli ob rojstvu Bogočloveka: mir ljudem na zemlji!

Razširjajte »Pravico«!

»Kršč. delavec je sreča in ponos sv. Cerkve!«

(Misli za božične praznike.) (Pij XI.)

Naj začnem svoje božične misli z Rimom. Sveto leto smo obhajali letos in ves katoliški svet je stal pod tem grandioznim vtisom. Ni ga skoro kraja, kjer bijejo topla kat. srca, da ne bi prišel ta ali oni v sveto mesto, kjer so predragoceni spomini naše sv. vere in kjer vlada v neodvisni državi vatikanski naslednik sv. Petra vesoljno kat. cerkev. Množice, ki so prihajale iz Evrope, Amerike, da iz daljne Kine, vsa ta ljudstva niso gledale italijanskega Rima, vse je romalo, romalo, molilo in priporočevalo sebe in svoje in vse, vse druge na svetih tleh kršč. mučencev Bogu, ki je vladar, ki je vse to dopustil v svojo čast in v blagor tistim, ki so hodili mučeniška pota. Vse te množice, one niso hodile na Kvirinal, vse je hodilo v Vatikan, kjer je Pij XI, sv. oče, ki jih je blagoslavljal in odločne pošiljal domov. — Na Veliko Gospojnico je prišlo v Rim 9.000 samih delavcev iz Milana. In ko je papež nagovoril to idealno množico kršč. borcev jim je med drugim rekel: »Med kršč. stanovi mi ni noben stan tako pri sreči, kakor delavski. Kršč. delavec je sreča in ponos sv. cerkve!« — Tudi naša pot pelje v Rim. Brez skale Petrove, brez cerkvene avtoritete, je tudi naše delo, tovariši, zamen, brezupno, ker blagoslov dela je v cerkvi in s cerkvijo!

Naša delavska izobrazba. Krekovo soc. šolo smo proti vsemu pričakovanju zaključili kar najlepše. Kdor se je udeleževal teh nezabnih večerov, ta zna nekaj, ta je dobil temelj socialne izobrazbe, ta je kršč. socialist, ki ne bo omahoval, ampak bo dosleden, načelen in utrjeval bo svoje tovariše. Zakaj nismo mi odločnejši za našo delavsko stvar? Čimbolj bomo dvignili sebe, delavca, tem več bo imela občestvo vseh stanov. Samo tam, kjer je samoniklo življenje, kjer brsti in poka, kjer je jasen cilj, tam je veselje, tam je uspeh. Saj pravimo: čim bolj smo Slovenci, tembolj bomo Jugoslovani. Ohrani, izобрази in vsestransko izpopolni sebe, potem te bodo šele cenili drugi! Te bodo tudi ceniti morali! — Učenci Krekove soc. šole, prevzeli ste nase tudi dolžnost, da boste sedaj širili nauke kršč. socializma med delovno ljudstvo. Preobraziti je potrebno mišljenje ljudi, ki so tako vzgojeni v kapitalističnem mišljenju. Že v zasebnem življenju presoja marsikdo vse s stališča osebnih koristi, dobička in izžemanja, pa če gre tudi samo za prodajo kakšne male stvari. To kapitalistično mišljenje mora odstraniti kršč. socializem, naseliti se mora v naša srca, v naše življenje — altruizem.

Delavčevo javno udeleževanje. Stojimo pred volitvami v Delavsko zbornico. To je naša častna zadeva, tovariši! Mi prvokrat merimo stanovske moči s stanovskimi tovariši. Tu naj nastopi vse naše delavstvo, obojega spola, da dobimo svoj zastop, kakor nam gre. Vse služkinje, vse delavke, vsi delavci, na nas je, kako bo z nami v bodočnosti. Ne smemo si sicer obetati od Delavske zbornice kaj izrednega, ali eno je: to je naš parlament. Tu bodo govorili

naši zastopniki o naših stanovskih zadevah. Čim več jih bomo imeli, tem lažje bomo kaj dosegli. Tu je tudi naš denar. Zakaj ga ne bi mi prejemali zopet nazaj za naše skupne zadeve? — Krščanski socializem dobiva v Delavski zbornici konkretnjšo obliko. Tu bo prišel do veljave naš program, ki naj pokaže svojo življenjsko silo. Ako kedaj, moramo ob prvem nastopu biti dobro pripravljeni in moramo tudi zmagati. Ne smemo smatrati teh volitev politično, temveč stanovsko na kršč. soc. podlagi.

Vzgoja del. mladine. Delavec za družino predvsem trpi. Oče in mati delata, se trudita, da moreta preživljati mnogoštevilno družino. — Otroci čuti to, a ceniti še ne zna. To delo zanj ni tako močno, da bi ga moglo ohraniti dobrega. Marksistični socializem tu odpove, četudi boste sezidali zavetišča in domove! Ni telo samo, ki potrebuje hrane. V otroku tvori bistvo življenja duša. Ta potrebuje hrane. In kje naj jo vzame? — Tu se začneja kršč. vzgoja, ki naj ostane tista lepa, ki smo jo prenesli mi iz naših kmetijskih domov, kjer je živel in govorilo vse, kot v svetiščih; v sobnem kotu je visel križani, pod njim se je opravljala skupna molitev vse družine, pod križem je najhujše gorje našlo olajšavo. To dediščino naših očetov in naših mater ponesimo, obnovimo v naših delavskih družinah! Otroci bo rastle v ljubezni starišev, blagoslavljal pa ga bo roka Gospodova, krepčalo ga bo Gospodovo sv. Rešnje Telo in vladal bo v družini mir in tudi blagostanje. Skrb za otroke je Vaša najboljša pokojnina!

Se za božič. Sveti dnevi so to. Naše duše so postale svobodne. Gospod se je naselil med nami, v nas. On je z nami, dokler mi hočemo biti z Njim. Božič nas kliče k veselju: veselite se, ki ste čistega srca in Bogu po volji.

Ante K.

Politični pregled.

Božič je tukaj. Govoriti bi morali o pomirjevanju med narodi pa žalibog ni mogoče. Vsako leto ob takem času, ko poročajo časopisi o političnem položaju na svetu, pridejo besede: upajmo, da bo v bodočem letu več storjenega na polju ljubezni in sporazuma med narodi. Tudi letos v tem oziru ni bilo pozitivnih uspehov. Vsaka država vzdržuje še vedno tisoče in stotisoče vojaštva. Vsako leto gredo milijarde in milijarde v oboroževalne namene. Nobena država noče odnehati in vsaka bi najraje videla, da bi bile vse njene sosede razorožene, ona pa da bi bila vsa v topovih in puškah. Velesile hočejo prisiliti male države, katere vpijejo v svet ena tako kot druga, da so finančno slabe, k razorožitvi. Te male države pa pravijo: Razorožite se ve prve potem se bomo pa tudi mi. Tako gre od začetka do konca in nasprotno, kdaj bo konec ne ve nobeden!

Francija.

Komaj se je sestavila nova vlada, je že odstopil finančni minister. Ko je nastopil vlado je pritiskal tam, kjer ljudi najbolj žuli, to je, povečal je davke. Bogati Francoz je, ki bi rad lepo živel, pa nič plačal, je zavpil tako močno, da se je ministru stolček

porušil in šel je. Prišel je novi in upajmo, da bo tudi ta kmalu odšel.

Sovjetska Rusija.

V zadnjem času se pojavljajo pogosta poročila o tem, da se Amerika pripravlja za priznanje sovjetske Rusije. Njihovi voditelji govore o vsem drugem samo o tem ne, kar je resnica, namreč, vse države, ki so sovjetsko Rusijo priznale, so dobile velike koncesije in Amerikancem se pa tudi sline cedijo po teh. — Tudi se govori, da bo Belgija priznala to državo in sklenila z njo trgovsko pogodbo.

Češkoslovaška.

Ko se je predstavila nova češka vlada pred parlamentom, so zagnali opozicionarci silen hrup, tako da ministri predsednik ni prišel dve ure do besede. Seveda voditelji oz. glavni kričarji so bili komunisti. Ob priliki konstituiranja kluba so sklenili, da bodo zahtevali podpredsedniško mesto v parlamentu in v senatu. Kot prve točke parlamentarnega dela pa so sprejeli: problem nameščencev, zahteva po svobodi političnih kaznjencev, priznanje sovjetske vlade in nacionalizacijo rudnikov.

Nemčija.

Tu vlada strašna brezposelnost. V Berlinu je bilo pretečeni teden 120 tisoč oseb brezposelnih. Zaradi pomanjkanja je izvršilo v enem dnevu 10 oseb samomor. Dočim je na eni strani tako pomanjkanje, si je pri voščil njihov zunanji minister ob neki priliki govor v katerem je govoril o silni kulturni in politični moči Nemčije. Ne zamerimo, ako govori o kulturni moči, ampak, da bi se že enkrat spametovali tudi ti ljudje in ne več govorili v taki preveliki nacionalistični navdušenosti.

Z —:

Mi in Radić.

V nedeljo 13. t. m. se je v Mariboru minister Radić s svojim spremstvom tretjič predstavil našemu narodu. Ker smo Slovenci ukaželjni ljudje, radi poslušamo vsak nasvet in nas le moti, če učenika obsenčujejo žandarski bajonetni. Po vzrokih in nagibih, ki privedejo učenika v našo sredo, saj Radić ni prvi in Bog daj tudi ne zadnji, pa sploh ne vprašamo.

Slovenci snujemo počasi, a ne v oblake, manj velikopotezno, bolj na splošno, počasneje v višino, a močnejše v širino, manj z besedami, več z dejanji. Posebej na našem političnem polju klije seme in zraste v organizem, politično stranko, le tam, kjer so obdelali ledino kulturni, prosvetni in gospodarski orači, kjer črpa drevo svetlobne žarke in hranilne snovi v kulturi in gospodarstvu.

Naši ljudje ne marajo v politiki obilice pojmov, ljubijo pa njih jasnost in opredeljenost. Republika je oblika države, ki ima na čelu mesto dednega vladarja voljenega predsednika. Nikogar ne boš prepričal, da je poleg tega bistvenega republika še kaj drugega, ker ti tvoja lastna zmedenost jemlje prepričevalno moč. Še več: o zakonodajni avtonomiji, demokraciji, socialni pravičnosti moreš še tako muzicirati; vero v iskrenost borbe, ki jo vodiš po naročilu in pooblastilu naroda kot tolmač njegovih teženj, boš potrdil s smotrenim in doslednim delom.

Neki ljubljanski dnevnik jadikuje o naši nehvaležnosti do Radića, da

nočemo sprejeti niti najlepših njegovih misli kot n. pr. važnost učenja ruskega jezika. Ni on nam odkril Rusije, celo družinski listi nam desetletja prinašajo doberšen del ruske književnosti. Sami hočemo naprej, žal, moramo trošiti energijo za svoj lasten jezik in z njim za enakopravnost. Samski pa hoče biti Radić s svojo markjaveljsko trditvijo za naš individualen razvoj »saj je naš 10 milijonov, vas pa le en milijon«. Le kot vztrajni borec za socialno pravičnost, republikanstvo, zakonodajno avtonomijo, proti nacionalnemu hegemonizmu, militarizmu in korupciji bi Radić v našem narodu našel razumevanje, v dejanjih podporo. Sodbo o pomenu njegovega pokreta na Hrvaškem, na njihovi kulturni stopnji in z ozirom na lastno preteklost bo svoječasno izrekel hrvaški narod sam.

Radić se ima za reklamo, ki spremlja njegove posete zahvaliti predvsem novi inteligenci, nele posvetni, tudi delu duhovske, kateri pri slabih živcih pojema borbenost in se potaplja v učenjakarstvu ali pa spekulaciji na tuji račun. Da bo pa vsled tega zdrava inteligenca šla zopet na vas in v delavnice ter spoznala kako odločen, a miren je naš narod v svoji odpornosti, se takih uspehov Radićevе ofenzive v Slovenijo moremo le veseliti.

Jugoslov. strokovna zveza.

Vabilo

na

ZBOR ZAUPNIKOV J. S. Z.

ki se vrši v nedeljo, dne 3. jan. 1926, ob 9. uri dopoldne v Rokodelskem domu v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o volitvah v Delavsko zbornico;
 2. določitev kandidatov;
 3. slučajnosti.
- Vse zveze in skupine JSZ se vabijo, da pošljejo polnoštevilno svoje zastopnike.

Gostinčar I. r.,
načelnik.

Gajšek, I. r.,
gl. tajnik.

Zveza papirniškega delavstva.

Devica Marija v Polju. Komunisti, ki so vstopili v Strokovno komisijo, torej v socialne demokratske organizacije, kakor n. pr. g. Makuc, so postali zadnje čase vneti agitatorji za organizacije, v katerih se zaenkrat še nahajajo ti skrajni levičarji kot podnajemniki Ker pa poznajo slovenski komunisti tudi zgodbo o lisici v brlogu in ježu, zato se nadejajo, da

se bo tudi njim posrečilo izpodrinuti iz Strokovne komisije razne Svetke, Uratnike, Golmajerje in druge, ter tako osvojiti socialne demokratske organizacije, ker so njihove prepovedane. Tako akcijo je pa treba organizirati med ljudmi. Zato hodi n. pr. Makuc pridno na shode in se skuša prikupiti ljudem. Govori navdušeno o neki enotni fronti delavstva, ki se je baje že stvorila na Jesenicah, v Mariboru in drugod. Tako se je zgodilo, da je Makuc sklical tudi pri nas 19. t. m. javen shod, katerega se je skupaj s predsednikom Zveze pap. delavstva udeležilo sedem delavcev. Le tem je razlagal svoj evangelij o enotni fronti komunistov.

Mi bi k govoru g. Makuca tole pripomnili: Če si g. Makuc predstavlja, da bo s tem ustvaril enotno fronto, če bo skušal tako enotno in disciplinirano, za delavske pravice v trdih bojih preizkušeno organizacijo, kot je Zveza papirniškega delavstva, rušiti, se je zelo zmotil. Papirniško delavstvo v D. M. v Polju prav dobro pozna g. Makuca in njegove namene. Praznim obljubam, kaj vse se bo doseglo, ko bo vse delavstvo rdeče, ne verjame danes nihče, ker komunisti so še vedno, kjer so imeli moč, zavedli delavstvo v nesrečo, zato odklanja take »z r a k o p l o v e«. Dolžnost g. Makuca je, ako misli resno, da pozove tistih par komunistov pri nas, da vstopijo v našo enotno fronto in da skuša prepričati tistih 12 delavcev Žerjavove organizacije, da je njihovo mesto v naši organizaciji, pa bo cilj takoj dosežen in enotna fronta pri nas popolna. Komunisti ali socialdemokrati pa mi krščanski socialisti zaradi Makuca, ne bomo postali.

Zveza tovarniškega delavstva.

Skupina kleparjev. Dne 19. t. m. umrl naš tovariš Fran Sterle. Mož je bil vedno zelo priljubljen, zvest in delaven v obratu. Zavedal se je tudi pomena strokovnih organizacij. Bil je dolgo časa član Strokovne komisije za Slovenijo. A končno je videl, da je edina pomoč za delavstvo v strokovni organizaciji krščanskega delavstva, to je v Jug. strokovni zvezi. Nato se je ta moč udeleževal pri nas po njegovih močeh. N. p. v m.!

Viničarji.

Viničarska skupina JSZ v Vurbergu. Opominjamo člane naše skupine, da poravnajo članarino za tekoče leto, kateri še tega niso storili. Pripominjamo pa tudi, da naj vsak odbornik in vsak član deluje za procvit organizacije, ker le takrat je upati na

boljšo bodočnost, ko bomo lahko govorili o moči organizacije s številkami.

Vurberg. V nedeljo 13. dec. je bil pri nas dobro obiskan sestanek strokovne zveze viničarjev. — Poročal je zvezin tajnik tov. Rozman o pomenu organizacije, o viničarskem vprašanju ter o medsebojni samopomoči v Posmrtnem kakor Bolniškem skladu. Pritožili so se nekateri naši člani zaradi krivičnega iztirjevanja davka na ročno delo.

Ravnateljstvu posestev Herberšteina v Ptuj. Glasom pritožbe naše Strokovne zveze viničarjev, skupine na Vurbergu, glede davka na ročno delo, katerega hoče gori imenovano ravnateljstvo odtegovati viničarjem posestev Herberšteina na Vurbergu, smo primorani v tej vlogi obvestiti Vas, da so po zakonu o davku za ročne delavce izvezeti vsi sezonski delavci in to so vsi viničarji in kmetski delavci. Dokaz utemeljitve naše vloge Vašemu ravnateljstvu posestev Herberšteina je, ker se je že odtegnila vsota za omenjeni davek in sicer Ant. Strgar, viničarju na Krčevini št. 141 v znesku 35 Din (petintrideset) in Ant. Vidoviču, viničarju v Ciglencah št. 56 v znesku 9 (devet) Din. Obenem naznanjamo, da nam razun tukaj ni znan noben slučaj v celih Slov. goricah, da bi davčne oblasti izterjemale viničarjem oziroma njih gospodarjem omenjeni davek, ter sploh ni Vaš viničar Ant. Strgar obvezan plačati doličnega davka, ker je prekoračil dobo 60 let, kot to določa zakon o davku za ročne delavce. Apeliramo na Vas, g. ravnatelja posestev Herberšteina, da se postavite na stran svojih viničarjev v tem oziru in jih vzamete v zaščito, če bi davčne oblasti zahtevale dolični davek od Vaših viničarjev, ter Vas uljudno vprašamo: 1. Hočete g. ravnatelj ukreniti, da se povrne odtegnjena vsota viničarjema Antonu Strgarju in Antonu Vidoviču ter pojasnite položaj zbeganim viničarjem Vaših posestev na Vurbergu glede izterjevanja davka na ročno delo na viničarje. 2. Hočete g. ravnatelj vzeti na znanje našo vlogo in nam blagovolite dati pismen odgovor, kako hočete ukreniti v tem oziru za Vaše viničarje na posestvih Herberšteina na Vurbergu. Z odličnim spoštovanjem! Ivan Husjak, načelnik. P. Rozman, tajnik.

Prometna zveza.

Vsem podružnicam, plačilnicam ter članom Prometne zveze želimo vse najboljše k božičnim praznikom in k novemu letu 1926. Upamo, da se bo

mo v prihodnjem letu strnili še v močnejše vrste, ter Vam prinašali tudi uspehe.

Osrednji odbor P. Z.

P. Z. svojim članom za božične praznike in novo leto.

Božični prazniki se bližajo. Vsak se jih veseli, tudi bedni železničar. Pa še bolj se jih boji. — Recimo, kakor otrok Miklavža. Samo s to razliko, da pričakuje otrok od Miklavža vsega mogočega, saj mu je mati obljubila, da mu bo Miklavžek nekaj lepega prinesel, če bo pridlen. Železničarju pa je njegova »mati« letos pozabila obljubiti za božične praznike in novo leto trinajsto plačo in podobne »konjiče ter pupice za igračo«, prejšnja leta mu je vsaj obljubila, da bo to in ono dobil, če bo »priden«, letos pa je tudi na to pozabila. Ali se čudite temu? Ni potrebno.

Ko smo še bili majhni in smo verjeli na Miklavžeka — saj pri nas je bilo tako — so nam mati ali oče nadevali cukrčke v čevljičke, ki smo jih nastavljali na okna. Ko smo pa odrasli in nismo več verjeli na Miklavža, pa tudi nismo ničesar več dobili. Sami smo si mogli pridelati in priboriti, če smo hoteli kaj imeti.

Koliko let nam je že poteklo od časa, ko smo postali svobodni državljanji ne le z dolžnostmi, ampak tudi s pravicami. Bo osem?! Še verjamemo na Miklavža in razne obljube. Menda ne, o tem so se že tudi prepričali oni, ki so nam dosedaj skoraj še vsa leta obljubovali sladke bonbončke za božične praznike, seveda, če bomo »pridni«. Pridni smo bili, pridni, pa...

Torej kaj nam preostane, tarnati in se ob praznikih zapirati pred upniki ter čuvati prazne sklede, naslajati se na tem, kar je bilo nekdanj v njih ter čakati na boljše čase? Ne, dragi tovariši, nič več čakati na to, kar bo prišlo samo od sebe, ampak to kar hočemo, da pride, pripravimo si sami. Delavnica za te priprave pa nam naj bo naša organizacija, v tej delamo z vno ter z vztrajnostjo, z upom na boljšo bodočnost, ki si jo bomo sami pripravili. Tukaj celimo naša strta srca in zašijmo naše od morebitnega obupa raztrgane duše.

Naša volja bodi močna in neupogljiva, potem bo tudi naše izvršeno delo trpežno, katerega vsak bo moral rad ali nerad upoštevati. Mora priti čas, ko si bomo lahko z veseljem, radostnega srca ter polni zadovoljstva nad tem, kar smo si priborili sami, čestitali drug drugemu: Vesele božične praznike in srečno novo leto!

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-arbska povest.

23

Ni mu mogla ubraniti, da ji ne bi pritisnil vročega poljuba na roko, preden jo je zapustil. Nezmožna vsake jasne misli je gledala za njim, dekler ni skozi ozek prehod v živi meji stopil na prosto. Nato si je zakrila z rokami obraz in se bridko zjokala.

Morda se je kesala zaradi svojega neodločnega, oklevajočega obnašanja? Ali bi ne bilo bolje, da bi mu bila z jasno besedo vzela vsako upanje? Toda kako bi ga mogla tako užaliti? Ne! Res, nespametno je ravnala, da je zavrnila njegovo pošteno namero. Da, kdo ve, ko bi se le še malo potrudil s svojim pregovarjanjem, ali se ne bi dala zapeljati in ne bi sprejela njegove snubitve — iz golega sočutja do ubogega, dobrega človeka, ki jo tako zelo ljubi? In zakaj ne bi mogla biti z njim srečna?

Toda že se je pojavilo dvoje drugih, modrih oči pred njo in gledale so tako očitajoče in žalostno, da ji je zadržala duša v globoki boleti. Zdelo se ji je, da sliši spet oni ljubi glas, ki se trese od boli, ko jo sprašuje: »Le kaj sem zagrešil nad teboj, Hanka, da sem ti tako zopern?« Ti... Ti meni?... mi je bila hotela zaklicati, toda niti ena beseda ji ni hotela preko upornih ustnic, in v bojazni, da mu ne bi s pogledom ali kretnjo izdala svoje, skrbno prikrivane srčne tajnosti, se je bila obrnila njena noga v beg. Hotela si je dopovedati, da se je motila v tem, kar je brala v njegovih očeh in obrazu — in vendar ga vidi tako in samo tako vedno znova in znova. In način, kdo je govoril, vsak zvok se oglašal v njej — najrajši bi pri tem jokala in vzklikala od veselja.

In sedaj — ravno sedaj prihaja še učitelj, da poveča s svojo snubitvijo njeno notranjo razdvoje-

nost do neizmernosti —, kaj naj nastane naposled iz tega?

»Bog, ljubi Bog! Kako naj se vse to konča?« je zamrmrala znova in ustnice so ji zadržale. Toda čudno, smrti si ni želela, kakor se je to zgodilo v onih velikonočnih dneh. Vedela ni, kaj naj še pričakuje od življenja, gotova ni bila, ali je ne vara morda ono tiho upanje globoko, globoko v njeni duši, in vendar jo je sedaj kar zona obšla spričo predrzne želje: Bog, daj da umrem!

14.

Jesen je bila tokrat nenavadno meglena in deževna in je prišla zelo zgodaj. Kmetje so hiteli z delom kar se je dalo, da bi pospravili poljske pridelke, preden bi bili uničeni. Neugodno vreme je vplivalo zelo kvarno tudi na zdravje ljudi, ki so zbolevali kar po vrsti. Teta Trina je imela polne roke dela s pripravljanim najrazličnejših zdravil, ki so poleg njenih dobrih nasvetov uživale tak ugled, kakor že dolgo ne; saj je bilo pa njeno zdravljenje tudi res zelo uspešno, tako da se je marsikdo kar čudil.

K redkim bolnikom pa, pri katerih je bila vsa tetina zdravniška umetnost brez moči, se je prištevati tudi mladi učitelj. Mrzlo in mokro vreme, s svojimi jesenskimi vetrovi in meglo, je popolnoma izpodkopal njegovo rahlo zdravje. Začetkoma se ga je lotila mrzlica, ki se je začela pa kmalu umikati splošni oslabelosti in hudi srčni tesnobi; k temu ga je mučil še dan in noč strašen kašelj. Kljub temu je pa vršil še vedno svojo službo. Na noben način ni hotel biti bolan. Nekaj časa se je njegova krepka volja tudi res precej uspešno borila z naraščajočo boleznijo; toda pomalem je slabelo njegovo telo vedno bolj in bolj in moral je popustiti. Sprva je opuščal pouk samo za kako uro, kmalu mu je pa okrožni zdravnik strogo prepovedal vsako delo v šoli. Na njegovo mesto so poklicali mladega namestnika iz mesta.

Bolnik je prebil neskončno dolge dni in noči deloma v postelji, deloma v starem, udobnem naslonjaču, ki mu ga je drage volje odstopil pastor; pogosto in vroče je molil, da bi skoro ozdravel. Zaradi tega namreč, ker ni občutil posebnih bolečin in ker ga je tudi kašelj sedaj manj mučil, je živel v srečni samoprevari, da še ni izgubljena poslednja nada.

Poleg drugih hvalevrednih lastnosti, ki so krasile teto Trino, je bila tudi ta, da je znala izvrstno streči bolnikom. Zaradi te lastnosti predvsem jo je zelo cenil tudi izkušeni okrožni zdravnik, ki jo je včasih za šalo imenoval celo »gospo tovarišico!«, ker ni bil ošaben in ker mu je bilo znano, koliko dobrega je že napravila njena mala domača lekarna. Razentega je smel biti gotov, da se bo zvesto držala njegovega ukaza, če ji je kdaj rekel: »V to in to se ne mešajte s svojimi mažami, to ni za vas.« Tako sta prav dobro izhajala med seboj, najsi se je tudi zdravnik včasih malo ponorčeval zaradi načina, kako je teta zdravila svoje bolnike, in če je kdaj potreboval njene pomoči, je bila gotovo vedno nared. Tako je bilo tudi pri mladem učitelju, ki je bil popolnoma zapuščen — bil je sirota in ni imel nobenih bližnjih sorodnikov — in se ji je že zato smilil.

Riška ni imel v svoji dobrohotnosti ničesar proti temu, da je ostajala teta domalega ves dan pri bolniku; tudi sam je stopil večkrat k njemu, kramljal z njim, bral mu na glas ali pa poslušal, ko je igral učitelj na gosli, ako so mu še sem pa tja dopuščale to moči.

»Vendar vas še vidimo enkrat teta!«

»Prišla sem samo za trenutek, sosed Ljuboš,« je odvrnila Trina hitro. »Poslal me je gospod učitelj z lepim pozdravom za vas in Hanka. Zelo lepo prosi za vaše dovoljenje, da bi me smela Hanka za trenutek pospremiti k njemu; polastilo se ga je neodoljivo hrepenenje po dekletu.«

(Dalje.)

Ujedinjenemu Železničarju v odgovor.

Ujedinjeni Železničar (U. Ž.) št. 2 z dne 15. dec. 1925 je čutil potrebo, da poučuje naše člane in sicer pod naslovom: Članom Prometne zveze v vednost. Takoj s prvimi besedami je pokazal dopisnik, da je napačno informiran, ali pa vedoma hoče članom P. Z. nasuti peska v oči, in sicer, ker piše v omenjenem članku, da je vodstvo Prometne zveze takoj po izvršenem ujedinjenju začelo delovati proti ujedinjenju. Res pa je, da se je še na običnem zboru P. Z., dne 27. sept. 1925 soglasno sklenilo, da se Prometna zveza kot celota ne more ujediti, ker, kakor je že nešteto poudarjalo, ne mara kapitulirati in kratkoma presedlati v drugo, a socialistično popolnoma oslabeledo organizacijo. Ker ujediti se pravi, da se ujedinijo vse dosedanje železniške organizacije na neko novo podlago, ter se likvidirajo potem, ko je ta nova enotna organizacija že ustanovljena. Vsak železničar pa, ki misli s lastnimi mislimi in sam zasleduje to delovanje pri tej enotni organizaciji mora odkrito priznati, da to ni ujedinjenje, ampak samo ena velika — blamaža. Kdo se je torej ujedinil? Kakor se čuje, da S. Ž. J., kateri obstoji v naši državi in ima svoj sedež v Zagrebu, še baje ni likvidiral in ni razpustil svoje centrale v Zagrebu ter se priključil v Ljubljano. Nadalje se sliši, da S. Ž. J., kolikor se ga je pridružilo ni prinesel nobenega premoženja, kakor celi kup pristopnic, baje za več desetletij. Ker sklepam, da je imel S. Ž. J. premoženje, je to premoženje naloženo ali deponirano? Kakor se že tu in tam kažejo znaki, da ta Ujedinjeni Savez Železničarjev Jugoslavije že poka, ali ni mogoče že S. Ž. J. svoje premoženje samo nekje deponiral, da potem, ko se zopet loči, ima možnost samostojnega obstoja?

Ne drži torej dejstvo, da je Prometna zveza dobila migljaj od višjih oseb oziroma kakor piše U. Ž. po kakem višjem ukazu, ampak je to storila zato, ker je opazila na vodilnih mestih te ujedinjene organizacije take osebe, ki že davno ne spadajo več v vodilni krog železničarjev, ter tudi kot taki nimajo med železničarji zupanja. Da so pa ti gospodje še tako predrzni je jasno, ker si skušajo pri raznih važnejših vprašanjih mesta kratkoma razdeliti, ter tako preslepiti javnost, češ, članstvo jih je izvolilo. Če bi bilo to ujedinjenje odkrito in resnično, zakaj so potem gotovi ljudje prigovarjali udeležencem oktoberskega kongresa v Ljubljani, naj ploskajo, ko si bodo delegati podali roke v znak sprave. Ako bi šlo to ujedinjenje iz srca, bi aplavz prišel sam iz srca in ga ne bi bilo treba najeti. Nadalje, kakor ste pisali v svojih okrožnicah, ste hote mislili popolnoma prikriti pred javnostjo vse slabe strani kongresa tako, da bi bilo članstvo poučeno samo enostransko. Zakaj to? Zakaj niste dali slišati obe plati?

Kar se pa tiče članov P. Z., ki so »skoraj kompaktno« pristopili v ta Ujedinjeni Savez (reci raje Zlimani Savez), ne žalujemo za njimi, ker prvič je teh prav malo in drugič so večinoma tisti, ki so danes tukaj jutri tam in zagotovimo vas, da tudi pri vas dolgo ne bodo. Torej je popolnoma prav, da odpadejo od Prometne zveze suhe veje in na mesto teh že kljuje sad našega dela, kar nam je popolno zadoščenje in dokaz, da smo storili pravilno, ter se nismo pustili prodajati. Da pa smo zahtevali ustavitve vašega lista našim članom je popolnoma jasno in sicer da se ognemo morebitni vaši terjatvi. Svetovali bi pa vam, da drugič ne vsiljujete vašega lista, ker, ako mislite pošteno, bo to poštenje samo agitiralo za vas, ako pa je nasprotno, pa vam ne bo pomagal še tako dober list.

Glede tov. Kores Matin-a, predsednika centralnega odbora Prometne zveze radi njegovih »napačnih« izjav, odgovarjamo v toliko, da se more iz resnicoljubja toliko konstatirati, da ni on še nobenkrat dajal napačnih izjav o poteku ujedinjenja, ker, kakor sem že prej omenil, vsak, ki misli s svojimi možgani je že izprevidel, kam vede to ujedinjenje. Tega ne po-

udarjajo le člani Prometne zveze, ampak tudi člani bivše Splošne Žel. Org. Jugoslavije. Nadalje ni tudi nikdar trdil, da pravila za enotno strokovno železničarsko organizacijo niso vložena, ampak je poudarjal, da še do danes niste nikjer javili, ne na kongresu, ne v listu, kdaj in pod kako številko akta je pravila oblast zavrnila, ker kakor se je govorilo na kongresu, pa tudi drugod, da so se pravila zavrnila, navedli pa niste dokazov. Torej proč s krinko. Recite raje, da ste hoteli samo z novimi pravili železničarjem zbrisati oči. Znano nam je pa tudi, da, ako se pravila enkrat vložijo in se v teku 30 dni ne zavrnejo, se smatrajo za sprejete, ter se že lahko deluje. Vi ste pa celo stvar zavlačevali in ovirali še druge v strokovnem delu. Pozabiti tu ne smemo, da so gotovi ljudje trdili že v spomladi, da se bodo osvojila pravila od Saveza; ako se nove ne potrdi. Torej je tem gospodom bilo že tistikrat znano, da se bodo osvojila pravila od Saveza, dasiravno so nova pravila mnogo boljša. Sedaj se pa naenkrat javlja, da še pravila od oblasti niso ovržena in da se je potrditev urgirala. Zakaj se je pa potem udeležence kongresa napačno informiralo? Ako bi se kongres vršil na podlagi novih pravil, bi brezdvomno čisto drugače izpadel, bi bili zadovoljni vsi, tudi Hrvati ter Srbi iz Niša. Toliko torej v vednost gospodom okrog Ujedinjenega Železničarja, osobito pa članom Prometne zveze, da si bodo v resnici na jasnem.

Centralni odbor P. Z.

Volitve v Delav. zbornico.

O pomenu in važnosti Delavske zbornice za delavstvo, smo že poročali v zadnjih številkah »Pravice«. K stvari pa se bomo še večkrat povrnili zato, da bo naše delavstvo o tej novi važni delavski instituciji dobro poučeno, da jo bo znalo ceniti in ji posvečati vso skrb za pravilen razvoj in delovanje v prid delavstvu. Kakor smo tudi poročali, stojimo v dobi prvih volitev delegatov v slovensko delavsko zbornico, zato hočemo opozoriti naše delavstvo za sedaj na najaktualnejše dolžnosti in zadeve, ki jih je treba rešiti prihodnje dni:

Reklamacije.

Po sklepu volivnega odbora se bodo pri vseh volilnih edinicah, to je v glavnem pri vseh poslovalnicah Okrožnega urada za zavarovanje delavcev in Bratovskih skladnicah, razgrnili volivni imeniki volivcev v Delavsko zbornico dne 26. t. m., to je na praznik sv. Štefana in bodo razgrnjeni do 4. januarja 1926. Volivni imeniki bodo pri zgoraj omenjenih poslovalnicah razgrnjeni v krajih, kjer so tudi takozvane volivne edince, ki bodo sprejemale na dan 2. februarja glasovnice. Volivne edince so te-le:

V mariborski oblasti: Celje-Štore za OUZD in BS, Maribor OUZD, Ptuj OUZD, Gornja Radgona OUZD, Konjice OUZD, Murska Sobota OUZD, Slovenji gradec-Misljinje OUZD, Šoštanj-Velenje OUZD in BS, Guštanj BS, Mežica BS.

V ljublj. oblasti: Kamnik OUZD, Logatec OUZD, Kočevje OUZD in BS, Novo mesto-Št. Janž OUZD in BS, Krško-Rajhenburg OUZD in BS, Laško-Trbovlje-Hrastnik OUZD in BS, Zagorje ob Savi OUZD in BS, Litija BS, Kranj OUZD, Trzin OUZD, Jesenice OUZD in BS, volivne edince Ljubljana OUZD. (Kratice OUZD značijo Okrožni urad za zavarov. delavcev, BS pa Bratovske skladnice).

Na to naj pazijo vsi naši volivci in volivke, ki so pri eni ali drugi zavarovalni instituciji zavarovani, da vedo, v katerem kraju bodo za njih razgrnjeni volivni imeniki. Vsi volivci in volivke, ki jim je dana prilika, naj se takoj po 26. decembru informirajo osebno pri poslovalnicah v zgoraj omenjenih krajih ali so vpisani v volivni imenik. Ako so, naj si prepišejo svojo številko volivnega imenika in stran. Iz onih krajev, ki so zelo oddaljeni od sedežev ekspozitur zavarovanja, naj zaupniki popišejo imena vseh delavcev iz svojega okraja, ter se za vse informirajo sami. Če se do-

žene, da je kdo, ki je bil dne 5. t. m. zavarovan za bolezen, pa ni v volivnem imeniku, naj si preskrbi potrdilo svojega delodajalca, da je bil pri njem dne 5. dec. t. l. zaposlen in zavarovan. Taka potrdila so vsi delodajalci dolžni izstaviti. Vpis v volivni imenik se lahko zahteva ustmeno ali pisмено pri organih zavarovanja, kjer je imenik razgrnjen. O upravičenosti vpisa sklepa krajevni volivni odbor, ki mora sklep priporočiti onemu, ki je zahteval popravek, v teku 48 ur. Proti rešitvi je dopustna pritožba v teku 24 ur po prejemu na glavni volivni odbor Delavske zbornice. Naj si to naši delavci in zaupniki dobro prečitajo ter o vsem poučijo delavstvo. Vsak volivni upravičenec ima pravico, da v času, ko so volivni imeniki razgrnjeni, iste prepiše in pregleda, bodisi zase ali za druge ter zahteva potrebne popravke. Gotovo bodo reklamacije v nekaterih krajih, ki so zelo oddaljeni od volivnih edinic, otežkovane, ker ne bo mogoče vsakemu se osebno prepričati, ali je v volivnem imeniku ali ne, zato naj to izvrše zaupniki za ostalo delavstvo.

Glasovanje.

Ko bo reklamacijska doba zaključena 4. januarja 1926, tedaj se bodo začele pošiljati vsem, ki bodo v volivnem imeniku glasovnice. In sicer deloma na posameznike, deloma pa skupno za vse delavce posameznih obratov na delodajalce. Le ti bodo potem razdeljevali volivcem in volivkam glasovnice v kuvertah. Štiri dni pred volitvami, ki se začnejo 2. februarja ob 8. uri zjutraj in trajajo do 7. februarja do 6. ure zvečer, se bodo nehale pošiljati glasovnice. Zato naj se vsak, ki bi mogoče do 25. ali 26. januarja 1926 glasovnice ne dobil, obrne takoj na glavni volivni odbor za Delavsko zbornico v Ljubljani. Vsi naši somišljeniki naj si zapomnijo, da, kadar prejmejo glasovnice, jih tistemu, ki jim jih bodo razdeljevali, nazaj ne izroče, ampak se točno drže navodil naših zaupnikov. Kako se glasovnica izpolni in opremi ter odda, bodo ob pravem času poučeni vsi naši zaupniki in volivci.

Kdo voli.

Volivni upravičenec je vsak oni brez razlike spola, ki je bil dne 5. dec. t. l. zavarovan bodisi pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, Bratovskih skladnicah, trgov. podpor. bolniškem društvu, ali kakim drugim paralelnim zavarovalni instituciji, ki je zakonito dopuščena. Mora pa prispevek za bolniško blagajno znati mesečno najmanj Din 7.20 in sicer skupni znesek, ki ga ali plačuje morebiti podjetnik sam ali pa polovico in polovico delavec ali delavka. Zato nima tukaj nobene vloge starost, ampak le to, ali kdo plačuje prispevke za Delavsko zbornico. Prispevki za Delavsko zbornico pa se zaračunavajo vsem onim, ki plačujejo mesečno zgoraj omenjeno vsoto za zavarovanje. Vsi oni, ki so pri katerikoli podjetju ali zavodu zaposleni, pa niso zato pri zavarovalnih institucijah zavarovani, ker jim podjetnik jamči za slučaj bolezni iste ugodnosti, kakor jih določa zakon o zavarovanju, imajo tudi volivno pravico, pač pa si morajo preskrbeti tako potrdilo o jamstvu podjetnika za slučaj bolezni od svojega delodajalca in na podlagi tega zahtevati vpis v volivni imenik. To lahko napravi eden za vse druge osebno ali pisмено. V poštev pridejo tukaj magistratni delavci in uslužbenci, bolniški strežniki, uradništvo OUZD itd.

Gorenja pojasnila naj si naši delavci, predvsem pa zaupniki preberejo, o vsem tem pouče vse ono delavstvo, ki je mogoče tudi oddaljeno od večjih delavskih krajev, da se tako zanese zanimanje in čut dolžnosti, ki ga ima vsak delavec do svoje Delavske zbornice, med vse naše delavstvo, ki mora pri prihodnjih volitvah poskrbeti, da bo prišla Delavska zbornica v prave delavske roke in takim ljudem, ki bodo Delavsko zbornico storili močno, nestransko, vsem delavskim potrebam odgovarjajočo brambno, svetovalno in združevalno institucijo. Vsi na delo za našo Delavsko zbornico!

Tedenske novice.

Smrtna kosa. Dne 17. t. m. je umrl dolgoletni marljivi član Jugosl. strok. zveze, gospod Josip Trefalt, mestni delavec. Zvestemu članu ohranijo vsi člani Zveze trajen spomin. Naj počiva v miru!

Velja zapomniti. »Jutro« od 18. t. m. objavlja naslednji dve izjavi: »V številkah 3 in 5 z dne 4. in 7. januarja 1925 smo priobčili dva članka, v katerih smo očitati ljubljanskemu knezoškofu g. dr. Antonu Jegliču, kakor da je on ukazal zlorabo prižnice, ter mu očitati teroristične namene, češ da je on postavil 33 duhovnikov za volitve v narodno skupščino. Ker takšni očitki niso utemeljeni, popravljamo storjeno krivico in obžalujemo priobčenje zadevnih člankov v našem listu.« — Druga izjava se glasi: »Zaloška cesta. V notici z dne 27. jan. št. 22 in z dne 30. jan. št. 25 se je očitalo g. dr. Janku Brejcu, odvetniku v Ljubljani, da je zakrivil krvoprelitje na Zaloški cesti in da se njega drži kri. Tekom sodne razprave smo se prepričali, da je ta očitek neutemeljen in da se g. dr. Brejcu ne more očitati nekorektno postopanje povodom omenjenega dogodka, radi česar mu dajemo lojalno zadoščenje.« — Menda bo sedaj konec debate o Zaloški cesti, katero se je tudi našim tovarišem in zaupnikom tako rado podtikalo.

Novi cestni predpisi. Z novim letom stopijo v veljavo novi cestno-prometni predpisi, ki so bili uveljavljeni s čl. 33. zakona o proračunskih dvajstih za mesece december, januar, februar in marec. Po tem cestnem predpisu morajo voziti vsi vozovi od novega leta dalje na desni strani cest in se morajo tudi izogibati samo na desno. Prehitevati smejo samo na levo. Ves cestni promet se vrši torej ravno nasprotno kakor doslej. Ker morajo vsa vozila voziti na desni strani v smeri vožnje, je vsaka vožnja po sredi ceste nedopustna. — Novi predpisi veljajo za vso državo.

Požar. 9. decembra je pričelo goriti v podstrešju hiše delavca Matije Praprotnika v Kropi. Ker je bilo vse podstrešje polno hoste in drv, je bil ogenj zelo velik. Ogenj so pogasili v dveh urah. Požar je napravil veliko škodo.

Velikanska kad. Sodarski mojster Franc Medved v Tacnu pod Šmarno goro je izdelal kad, ki je visoka 470 cm in ima v premeru 420 cm. V kad gre 50.000 litrov vode. Kad je naročila tovarna tanina v Sisku.

Prva čevljarka. Pri zadnji skušnji pomočnikov iz čevljarske obrti v Mariboru je napravila izpit tudi Hilda Polančič, hčerka čevljarja Polančiča iz Št. Ilje v Slovenskih goricah.

Žrtev mraza. Rajko Mežan, vpok. šolski upravitelj v Verdrengu v kočevskem okraju je odšel po opravkih v Mozelj. Ker ga še naslednji dan dopoldne ni bilo domov so se vaščani odpravili, da ga poiščejo. Še tekom dopoldneva so ga pripeljali mrtvega, popolnoma zmrzlega domov. Našli so ga v gozdu, na mestu, kjer sta že dva človeka zmrznila.

Smrtna nesreča. Čevljar Franc Zupanc iz Polzele se je peljal iz sejma v Žalcu. Na ledeni cesti je voz spodrsnil, se zvrnil in na vozu stoječ zaboj je Zupanc zadel na tilnik. Bil je na mestu mrtev.

Nesreča. Pri premikanju vagonov v tovarni Kranjske ind. družbe na Dobravi pri Jesenicah je hotel tovarniški delavec Ivan Grile zavreti prehitro tekoči voz. Vsled ledenih tal se mu je skok na zavoro ponesrečil in je padel pod kolo, ki mu je odrezalo peto na nogi. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

Škrlatica. V občini Sinj v Dalmaciji je v zadnjih treh mesecih pomrlo za škrlatico 206 otrok.

Železniški čuvaj zmrazil. Na progi Veles—Skopje so našli truplo železniškega čuvaja Ignacija Petroviča. Čuvaj je pri izvrševanju svoje službe zmrazil ter padel na tir. Kmalu nato je povozil truplo vlak, ki ga je strašno razmesaril.

Kaznjenec zmrazil. V sodnem zaporu v Osijeku so našli mrtvega kaznjence Milana Grotiča. Kaznjenec je ponoči zmrazil. Med občinstvom v

Osičku je nastalo veliko razburjenje, ker zaporov niso kurili vkljub hudemu mrazu.

Stanovanjsko vprašanje v Splitu. Splitska uprava se pogaja za posojilo, da zgradi prihodnje leto za ljudi, ki nimajo stanovanja več stanovanjskih hiš. Hiše bodo obsegale 140 stanovanj.

Pastir in njegova čreda — zmrznili. V okolici Sinja so našli okoličani zmrznjenega pastirja ter 160 ovac in dva vola. Pastir se je s svojo čredo vračal pod večer domov. Zalotil ga je hud snežni metej, pred katerim je iskal zavetja v prazni na pol podrti poljski kolibi, kjer je ponoči zmrznil.

Dopisi.

Hrastnik. Prosveta. Dne 8. dec. so igralci katoliškega izobraževalnega društva igrali igro »Tihotapec« na splošno zadovoljnost občinstva. — V nedeljo, dne 13. t. m. je igrala socialistična Svoboda I. igro »Lovski tat«. — Za »Pravico« vlada vedno večje zanimanje. Zadnje nedeljo smo jo razpečali 50 izvodov. — **Gospodarske zadeve.** Ljudska posojilnica sprejema vsako najmanjšo vlogo, počenši od 1 dinarja naprej. Tako ima vsak človek priliko pri malem varčevati. Hrastniške pekarije zadnji čas skoro sirovo pecivo prodajajo. Posebno slabo je pečeno malo boljše pecivo. — **Politične zadeve.** Radikali, Bernotovi in Radičevci se skupno pripravljajo na občinske volitve. Tako se sliši iz Trbovelj. V Hrastniku so te vrste ljudi redko posejani. — Srečo si lahko kupi kdor kupi srečko efektne loterije Kat. prosvetnega društva sv. Peter pod Sv. Gorami. Dobijo se pri krojaču g. Arnsku in pri rudarju g. Karl Plotinovsku na Logu.

Dol pri Hrastniku. Kakor je že svoj čas »Pravica« poročala, je pooblastil občinski svet župana Drakserja, da vloži tožbo zoper občinskega odbornika demokrate g. Gnusa, ker si je dal en del občinske zemlje prepisati k svojemu gospodarstvu brez vednosti ali kakega sklepa občine. Prišle so nove volitve. Župan Drakser je bil nosilec delavske liste. Pri županskih volitvah je bil ponovno izvoljen za župana. Gosp. Gnusa pa je strah pred razpravo pognal, da je naredil pritožbo zoper izvolitev župana, ki pa še ni rešena. — **Gospodarske zadeve.** Naša zadruga, ki jo vodi č. g. Safašnik, kaplan na Dolu, se je razvila v največjo trgovino na Dolu. Hranilnica in posojilnica je v petih letih zelo napredovala. Pri letnem zaključku je obdarovala vsa naša društva. Med drugimi je dobila Strokovna zveza rudarjev, skupina Hrastnik 300 Din. Za tiskovni sklad »Pravice« je bilo poslanih 100 Din. — Prihodnjic poročamo kaj več.

Krekova mladina.

Vsem članom in članicam Krekove mladine želi prav srečne in vesele božične praznike **Centrala.**

DELAJSKI MLADINI!

Polagoma se razvija naš delavski mladinski pokret. Mladi in neizkušeni zremo v našo bodočnost, naš prepotreben razmah. Stojimo pred I. kongresom krščanske socialistične mladine, ki bo obenem shod naše ga kršč.-soc. delavstva. Kakor na zagrebškem evharističnem kongresu in

katoliškem shodu v Ljubljani, tako bo tudi sedaj prišla naša delavska mladina v vrstah »Krekove mladine« v čim večjem številu.

Zato kličemo: Na delo naši zaporniki in agitatorji našega gibanja. Dosedanje delo naj bo samo nekaka šola krščanske delavske mladine.

In ti mladina, pojdi v vrste naše mladinske delavske organizacije! — Pridno se že giblje in oglašja na Štajerskem. Tudi Dolenjska se je pričela prebujati. Le tako naprej! — Kdor čuti, da mora v vrste našega kršč.-soc. delavstva, mora tudi skrbeti, da bode močna »Krekova mladina«. Prišli pa bodo časi, ko bomo dejali: Zakaj pač nismo skrbeli za naš delavski mladinski naraščaj!

Danes imamo priliko, da zbiramo našo delavsko mladino, ki jo nasprotniki neutrudljivo lovijo v svoje organizacije. Upamo, da naš klic ne bo brez odmeva in da se odzovejo vsi oni kraji, v katerih je potrebna ustanovitev katoliške delavske mladinske organizacije »Krekove mladine«.

Vsa potrebna navodila daje Centralno tajništvo »Krekove mladine« v Ljubljani, Stari trg 2/I.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova je vprizorila pretečeni mesec v Društvenem domu v D. M. v Polju narodno igro »Zemlja«. Igra sama na sebi nima za današnje čase, ko se je dramatika zelo modernizirala, nika kega posebnega pomena, vendar pa so jo igralci, ki so cel dan zaposleni in se učijo v svojih prostih urah, postavili na višek. Prav dobro so rešili svoje vloge hišni gospodar, domači sin, najboljša pa je bila beračica, kljub temu, da je vloga majhna. Posnemala je pravi tip starke, dočim se je opazalo pri drugih igralcih, da jim je oder še precej tuj. Priporočam pa vsem, da se pri prihodnjih prireditvah izogibajo drsanja z nogami po odru, ker to je mučno za gledalca. Tudi pretihli so bili nekateri, dočim so igrali dobro. Ugajali so tudi hišni hlapci, katere je pa najbolj spravil na višek domači dialekt in pa pastir, ki je s svojim veselim nastopom spravil dvorano do aplavza. Režiserju, ki je zelo talentiran v dramatik, priporočam, da pri prihodnji igri te malenkosti popravi. Ker so pri Krekovi mladini Sneberje-Zadobrova dobre igralske moči, je želeli, da jih spet kmalu vidimo na odru. Kličem vam: Na delo tovariši! Srečko Peterlin.

Ureditev delavskih organizacij v Italiji.

Uredba delavskih organizacij v Italiji.

Zakonski načrt za »enotno organizacijo tovarniških podjetij« je bil sprejet te dni v italijanskem parlamentu. S tem zakonom je zadan udarec vsem drugim del. organizacijam, kajti jasno je, da bodo izvajali ta zakon fašisti pod svojim protektoratom. Po tem zakonu sme namreč obstojati samo ena organizacija delavcev in delodajalcev ozir. skupna udruga delavcev in podjetnikov za vsako kategorijo. Najbolj interesantno je to, da se prizna ta organizacija s kraljevim dekretom.

Zakon sicer daje možnost tudi drugim organizacijam toda ne smejo imeti mednarodnega značaja in tudi nimajo pravice sklepati pogodb. V slučaju, da vprizore delavci stavke, se kaznujejo z zapornimi in denarnimi kaznimi.

Zakon določa kdo more biti član in kdo ne. Ko govori o priznanju delavskih organizacij, pravi, da morejo biti priznane le, če predstavljajo delavci, ki pa so prostovoljno vstopili v organizacijo, eno desetino delavcev dotične vrste ali kakor pravijo pri nas delavci kategorije v dotičnem okraju. Ako se zgodi slučaj, kar je v Italiji mogoče, da bodo fašisti prisilili eno desetino delavcev, da vstopijo v tako organizacijo, potem je to edino dovoljena organizacija in nobena ne sme zraven nje obstojati. Kar se tiče vzdrževanja organizacije določa zakon, da prispevajo delodajalci na leto za vsakega člana 5 lir, delavci sorazmerno toliko kolikor pač zneso njihov zaslužek po različnosti poklica. Predsednik in tajnik se volita le od članov dotične organizacije in potrjena morata biti od kralja sporazumno z notranjim pristojnim ministrom. Zakon določa tudi kdo je lahko predsednik in tajnik, slednji imajo v italijanskih organizacijah veliko vlogo, večjo kot predsedniki in določa kakšne lastnosti in kake politične pripadnosti mora biti. Minister ali prefekt, ki potrjuje delavske organizacije na deželi, moreta razpustiti organizacijo, kateri lahko pustita dosedanje vodstvo ali postavita komisarija.

Ta zakon nam je lahko vzor, kako se centralizira vsa moč naroda in kako skuša vpreči fašizem vse kar stoji oz. živi okoli njega v svoj voz. Značilno za zakon je to, da ne dopušča svobodnih rok delavcem, ampak, da jih tlači skupno z delodajalci, ne prizna drugih organizacij kjer že kaka po tem zakonu obstoja in končno način potrditve. Radovedni smo, kaj bo še vse fašizem v Italiji ustvaril!

Razno.

Huda posledica neprevidnosti. Železniški snažilec lokomotiv De Nuzio v Trstu je bil tako nepreviden, da se je približal lokomotivi, v kateri je še gorel ogenj z namenom, da bi jo osnažil. Ker je bil oblečen v masno obleko, je plamen, ki je bruhnil iz žrela, vnel snažilčevo obleko in mož je bil v hipu živa plamenica. Tovariši železničarji so mu priskočili na pomoč ter ga začeli polivati z vodo. Polagoma so udušili plamene, toda rezež je zadobil po telesu tako težke opekline, da je njegovo življenje v resni nevarnosti.

Velika ladijska nesreča. Na reki Skaldi se je v megli ameriški parnik »Federal« zaletel s tako silo v angleško ladjo »Astor«, da je bila slednja v hipu presekana. Pri tej nesreči je utonil kapitan, trije mornarji in ladijski pilot, pet mož pa je rešil neki belgijski parnik iz ledenih valov.

Velika poneverba. Ravnatelj tovarne »Panonije« v Budimpešti je poneveril več milijonov in z njimi pobegnil v Ameriko.

Pobiranje dolgov. Ameriška država blagajna je 18. decembra prejela 95.253.000 dolarjev na račun odplačila evropskih dolgov. Anglija je poslala 92.310.000 dolarjev, Belgija 677.000, Češka 1.500.000, Finska 180 tisoč, Litvanska 46.000, Poljska 500 tisoč in Ogrska 40.000 dolarjev.

Zalostna usoda. V zatohli in mračni luknji, bolj podobni živalskemu brlogu kot človeškemu bivališču, je životalila v bedi in pomanjkanju 67 letna Marija Cepak v Trstu. Ostala je na stara leta popolnoma sama, pre-

puščena svoji usodi in milosti usmiljenih ljudi. Kadar je mogla, je prosičala, sicer pa je čepela v svojem brlogu in stradala. Zadnje dni ni bilo starke na spregled. Zato je neka njena soseda iz radovednosti pogledala v starkin brlog. Nudil se ji je žalosten prizor: strašno zanemarjena in sestradana je ležala na kupu umazanih cunj, bila jo je sama kost in koža in le njeni slabotni vzdihli so pričali, da še živi. O žalostnem slučaju je bila obveščena rešilna postaja, ki je prepeljala starko v mestno bolnišnico.

Strašna eksplozijska katastrofa. Strašna eksplozijska katastrofa se je pripetila v vasi Saviano pri Neaplu v neki tovarni za umetalni ogenj. V tovarni sta delala razven lastnika njegova dva otroka, njegov tast in neki delavec. Lastnik in tast sta tolkla v možnarju barve. Pri tem je odskočila nenadoma v možnar iz poleg stoječe oljnate svetiljke iskra. Barve so se vnele. V bližini se je nahajal dinamit. Ko sta delavca videla, kako kritična je situacija, sta zbežala. Toda bilo je prepozno. Več močnih detonacij je sledilo druga drugi. Poslopje je zletelo v zrak ter pokopalo vse člane rodbine lastnika tovarne in delavca. Razven tega se je podrlo še z bližnjih hiš par zidov, ki so poškodovali par ljudi. Vsega skupaj je ubitih 5 ljudi, 5 težko, več pa lahko ranjenih.

Pridelek krompirja v letošnjem letu. Mednarodni poljedelski zavod ceni letošnji svetovni pridelek krompirja na 152 milijonov ton. Pred svetovno vojno je znašal svetovni pridelek krompirja 126 milijonov ton.

Stavka voznikov v Budimpešti. V Budimpešti je stopilo v stavko 3.000 voznikov radi plač. Vsled stavke zelo trpi dovoz premoga in drv.

Pridelek tobaka v Bolgariji. Letos so v Bolgariji pridelali 29.000 ton tobaka. Lansko leto so ga pridelali 49 tisoč ton.

Naraščanje brezposelnosti na Poljskem. V enem tednu je brezposelnost na Poljskem narasla na 10.629. Brezposelnih je sedaj na Poljskem 260.495 oseb.

Rudniška nesreča. V overtouskem rovu južno od Birminghama v državi Alabama se je užgal pokalni plin. Nesreča je zahtevala 40 mrtvecev in 20 težko ranjenih.

Sovjetska vlada zoper špekulante. Sovjetske oblasti so izdale izredno ostre odredbe zoper špekulantsvo. Vsled tega je bilo nedavno aretiranih okrog 6000 špekulantov, ki se bodo morali zagovarjati radi navijanja cen pred sodiščem.

Velika rudniška nesreča v Istri. V rudokopu za boksit pri Casteliri se je dogodila velika nesreča, ki je zahtevala več človeških žrtev. V rudniku se je utrgala težka zemeljska plast ter zasula deset rudarjev. Rešilni oddelki, ki so dospeli na mesto nesreče, so izvlekli osem mrtvih in enega težko ranjenega delavca. Deseti delavec je ostal po naključju nepoškodovan.

Zaradi kršenja alkoholne prepovedi je bilo v Ameriki obsojenih od začetka prepovedi pa do danes 154.762 oseb. Kaznovani so bili vsi skupaj s 30 milijoni dolarjev in nad 12.000 let zapor.

Komunistični kongres. V Moskvi je začel zborovati 18. decembra 14. komunistični kongres.

Čitajte »Pravico«!

Žika!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. Odločili se boste za ŽIKO, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Urednik: Srečko Žumer.

V konsumu Kongresni trg št. 2

dobe člani po ugodni ceni

pletene volnene rute ogrinjalke, „kocke“, dežne plašče, robce, nogavice, samoveznice, čevlje, zimske rjuhe, čipkaste zastore, flanelo za spodnja krila, trikotažo, srajce, copate, prešite odeje, koce, sploh vsakovrstno oblačilno blago. Dobe se tudi razni zaboji za premog, krompir in smeti in razni plehnati vrči od medu, strgane vreče za ribanje.

♦ Člani, ne pozabite, da Vam je lastna zadruga najbližja in najcenejša! ♦